

конфіскованих активів країни-агресора та виплат компенсацій, так як власними коштами Україна не матиме можливості реалізувати таку програму.

Безумовний базовий дохід — це не «панацея» від можливої бідності, яка може виникнути після війни. Зрозуміло, що існують певні застереження і ризики щодо запровадження такого доходу в Україні. Але підтримати людей, які не по своїй волі втратили засоби для існування та можливість заробітку — буде дуже доцільним і правильним рішенням у даній ситуації.

Список використаних джерел

1. Вітер К. Безумовний базовий дохід — чи може він стати альтернативою різноманітним пільгам. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://iprosvita.com/bezumovnyj-bazovyj-dokhid-chy-mozhe-vin-staty-alternatyvoiu-riznomanitnym-pilham/>

2. Безумовний базовий дохід після війни в Україні: чи доцільно? [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/5/686659/>

УДК 330.366 : 330.5

Галина Студінська

Національний університет харчових технологій, доцент, д.е.н.

СЕКТОРАЛЬНА СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ЕФЕКТИВНИЙ ВИМІР В ПОСТВОЄННІЙ ВИБУДОВІ УКРАЇНИ

SECTORAL STRUCTURE OF THE NATIONAL ECONOMY: EFFECTIVE DIMENSION IN UKRAINE'S POST-WAR RECONSTRUCTION

Abstract: *The role of the sectoral structure of the national economy in ensuring its efficiency is revealed. The world sectoral structure is analyzed, the presence of a dense correlation between the share of the primary sector of the national economy and the volume of GDP per capita is determined. The necessity of world-class support in the ratio between sectors of the national economy of Ukraine is proved. The directions of formation of the modern strategy of development of the national economy are revealed. Mistakes in the formation of this strategy, which will prevent raising the welfare of Ukrainians to the European level, have been highlighted.*

Conclusion: *The effective ratio of specific shares of sectors of the national economy is determined — 5: 30: 60: 5.*

Трансформаційні зміни національної економіки України в пост воєнний період можуть бути досягненими при обов'язковій умові зміни секторальної структури національної економіки, що є фундаментом вибудови ефективної економіки, яка здатна забезпечити високий рівень добробуту громадян країни.

Попередні дослідження світової секторальної структури доводять наявність щільної кореляції між рівнем первинного сектора секторальної структури та рівнем ВВП на душу населення. Розглянемо секторальну структуру окремих країн світу та їх ВВП, що представлено у табл. 1. Як видно з даних табл. 1, середньо світовий ВВП на душу населення в 2016 році (більш оновлених даних знайти не вдалось) склав 10 265 дол. США (допускаємо певну похибку в розрахунках через можливу неточність у чисельності населення в країнах). При цьому секторальна структура світового господарства представлена наступним співвідношенням: первинний сектор — 5,9 %, другий сектор — 30,5 %, третій сектор — 63,6 % [1, с. 25].

Таблиця 1

**СЕКТОРАЛЬНА СТРУКТУРА ОКРЕМИХ КРАЇН СВІТУ 2016 Р.,
ТА ВВП НА ОСОБУ**

Країна / Економіка	ВВП на душу на- селення дол. США	Первинний сектор		Вторинний сектор		Третинний сектор	
		млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%
СВІТ	10 365	4 437 549	5,9	22 939 872	30,5	47 835 275	63,6
Швейцарія	81 566	8 612	1,3	183 508	27,7	470 363	71
Норвегія	72 248	10 159	2,7	144 111	38,3	221 998	59
ОАЕ	72 049	2 915	0,7	247 368	59,4	165 745	39,8
Данія	62 210	15 624	4,5	66 314	19,1	265 258	76,4
США	55 845	215 364	1,12	3 427 876	19,1	14 303 756	79,7
Австралія	55 234	50 266	4	334 266	26,6	872 108	69,4
Швеція	52 789	9 314	1,8	139 191	26,9	368 935	71,3
Нідерланди	45 429	21 558	2,8	185 553	24,1	563 589	73,2
Австрія	44 692	5 809	1,5	114 253	29,5	267 236	69

Продовження табл. 1

Країна / Економіка	ВВП на душу на- селення дол. США	Первинний сектор		Вторинний сектор		Третинний сектор	
		млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%
Канада	43 656	27 582	1,8	438 249	28,6	1 066 509	69,6
Німеччина	43 225	27 959	0,8	982 067	28,1	2 484 874	71,1
Бельгія	41 521	3 291	0,7	101 559	21,6	365 329	77,7
Великобрит.	41 348	18 549	0,7	556 477	21	2 074 864	78,3
Франція	37 387	47 277	1,9	455 355	18,3	1 985 647	79,8
Японія	37 270	56 764	1,2	1 300 833	27,5	3 377 434	71,4
Італія	29 949	37 050	2	448 305	24,2	1 367 145	73,8
Півд.Корея	28 594	37 918	2,7	558 943	39,8	807 519	57,5
Іспанія	26 008	41 321	3,3	303 023	24,2	909 068	72,6
Саудівська Аравія	23 702	13 156	2	440 058	66,9	204 571	31,1
Тайвань	22 172	6 749	1,3	166 128	32	347 311	66,9
Аргентина	12 474	54 178	10	166 328	30,7	320 736	59,2
Польща	12 119	15 890	3,4	157 030	33,6	294 431	63
Туреччина	9 516	67 259	8,9	212 356	28,1	476 101	63
РФ	8 901	49 442	3,9	456 390	36	761 918	60,1
Мексика	8 737	39 354	3,7	363 755	34,2	660 502	62,1
Бразилія	8 706	95 558	5,4	484 870	27,4	1 189 171	67,2
Колумбія	8 561	35 610	8,9	152 044	38	212 462	53,1
Китай	8 043	990 695	9	4 458 127	40,5	5 558 899	50,5
Венесуела	7 147	9 834	4,7	73 020	34,9	126 373	60,4
ПАР	6 345	8 530	2,5	107 824	31,6	224 861	65,9
Алжир	6 216	8 131	3,3	44 105	17,9	194 407	78,9
Таїланд	5 746	51 949	13,3	132 801	34	205 842	52,7

Закінчення табл. 1

Країна / Економіка	ВВП на душу на- селення дол. США	Первинний сектор		Вторинний сектор		Третинний сектор	
		млн дол. США	%	млн дол. США	%	млн дол. США	%
Іран	5 039	46 182	11,2	167 410	40,6	198 748	48,2
Індонезія	3 676	134 556	14,3	441 307	46,9	365 090	38,8
Україна	2115	12050	13,3	22105	24,4	56 805	62,7
Нігерія	2 286	73 884	17,8	106 676	25,7	226 634	54,6
Індія	1 798	391 672	17,4	580 755	25,8	1 280 813	56,9

Джерело: розраховано автором за [3]

Данні табл.1 свідчать, що у разі, коли частка первинного сектора в країні вища за середньо світову (5,9 %), рівень доходу ВВП на душу населення в цих країнах є нижчим ніж середньо світовий (10 265 дол. США), виключення складає лише одна країна — Аргентина, де частка первинного сектора складає 10 %, а ВВП на душу населення в 2015 році — 12 474 дол. США, що можна пояснити «дуже високим» рейтингом країни за Індексом людського розвитку (45 місце у 2018 році), зростаючою часткою високотехнологічного сектору, а також високою продуктивністю праці у сільському господарстві завдяки тому, що в країні панують великі землевласники та іноземні компанії [2, с. 88].

До третинного сектору економіки відносяться послуги, які у світовій структурі економіки є флагманом її розвитку з 63,6 % світового ВВП. Високий рівень третинного сектору властивий для розвинених країн, де люди пропонують свій час, знання і потенціал для підвищення ефективності, продуктивності та стійкості розвитку економіки.

До вторинного сектору економіки відносять галузі переробної промисловості та будівництво. Цей сектор у 2016 році займає у структурі світового ВВП–30,5 % і є характерним для країн із розвиненою економікою. У вторинному секторі створюється основний ВВП, завдяки якому розвивається оборона, охорона здоров'я,

освіта та інші галузі, що забезпечують покращення життя суспільства. Зауважимо, що вторинний сектор економіки споживає найбільшу кількість енергії та є найбільшим забруднювачем навколишнього середовища.

До первинного сектору економіки відносять сільське та лісове господарство, рибальство, видобуток корисних копалин. Первинний сектор займав у 2016 році у структурі світового ВВП — 5,9 % та залишається найпритаманнішим для країн із слабкою економікою [3].

Останнім часом серед світових економістів ведуться гарячі дискусії стосовно відокремлення четвертинного сектора економіки, до якого б необхідно віднести найінтелектуальніші послуги: наукові дослідження, інформаційні технології та консультації для бізнесу. Саме цей сектор є найпривабливішим для розвитку національної економіки України, враховуючи високий рівень освіти населення та найвищу додану вартість, що створюється в цьому секторі.

Частка первинного сектору у національному господарстві України в 2015 році складала 13,3 %, а в 2017 році — вже 15 %. «Частка сільського господарства в Україні майже втричі більша за середньосвітове значення», — доводить Назаркевич І.Б. Відбувається активна деіндустріалізація, що супроводжується суттєвим скороченням частки валової доданої вартості промисловості у ВВП країни, практично у 2,6 разу, з 54,5 % у 1991 р. до 22,5 % у 2019 р. [4, с. 161–162]. Звісно, що така структура національної економіки та тенденція її зміни не може забезпечити високий рівень доданої вартості та кардинально покращити якість життя українців.

Тенденції, що склались в українській економіці є вкрай небезпечними для добробуту громадян. «В Україні галузева структура національної економіки має архаїчний характер. Оскільки сфера послуг, яка активно розвивалася упродовж усієї незалежності країни, витісняла не низькопродуктивні сировинні галузі, а навпаки — галузі обробної промисловості (машинобудування, приладобудування тощо), які характеризувалися високою часткою доданої вартості та значним потенціалом упровадження результатів науково-технічної діяльності [4, с. 170].

Така тенденція зберігається і у плані МЕРТУ щодо відновлення української економіки в поствоєнний період. Досягнення мети нової стратегії сформувати кардинально нову соціально-економічну модель сталого розвитку, забезпечивши на основі індикативного планування прискорене зростання економіки,

підвищення її конкурентоспроможності та економічної незалежності не передбачає навіть необхідності суттєвих структурних змін у секторальній архітектурі національної економіки. Більш того, не передбачено розподілення галузей за секторами, зокрема, АПК та переробна промисловість розглядаються в одному пакеті, що серйозно гальмуватиме отримання бажаних результатів.

План по відновленню економіки у поствоєнний період складався фахівцями МЕРТУ, із залученням експертів, що долучилися до формування цього плану, а не з доцільності щодо розвитку той чи іншої галузі, або з урахуванням ефективної секторальної структури національної економіки. Всі рекомендації експертів приймалися, виходячи з наявності розрахунку фінансового обґрунтування пропозиції, а не з принципових базових можливостей, що можуть внести структурні зміни у вітчизняну економіку, що здатна буде забезпечити підвищення добробуту українців до європейського рівня.

Висновки: Тенденції, що закладені у план МЕРТУ щодо розвитку національної економіки у пост воєнний період призведуть до її подальшої деіндустріалізації при активному збільшенні сфери послуг і зменшенні промисловості, зазвичай обробних галузей з високим технологічним проникненням. Одним з основних критеріїв цього розвитку має стати дотримання співвідношення питомих часток секторів національної економіки, що відповідають світовому — 5 : 30 : 60 : 5.

Список використаних джерел

1. Студінська Г. Я., Терещенко А. Аналіз світового паливно-енергетичного комплексу. *Формування ринкових відносин в Україні* : Збірник наукових праць Вип. 7-8 (206-207). — К. : ДНДІМЕ, 2019. — С. 22–36.
2. Студінська Г. Я. Загрози споживацької стратегії розвитку національної економіки України / Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Економіко-правові аспекти господарювання сучасний стан, ефективність та перспективи» (26–26 вересня, 2020 Одеса). Одеса: «Принт бистро», 2020 — с. 86-90
3. Світовий ВВП — 2016 рік URL : <https://www.olza.com.ua/statistics/57> (дата звернення: 10.06.2022).
4. Назаркевич І. Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України. Дис. ...докт. екон. наук : 08.00.03 Львів, 2021. 510 с.